

КОМУНАЛЬНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

СХВАЛЕНО

Вченою радою КНЗ «Черкаський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради»
Протокол від 18.12.2025 №5

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. ректора КНЗ «Черкаський
обласний інститут післядипломної
освіти педагогічних працівників
Черкаської обласної ради»
Наталія ЧЕПУРНА
Наказ від 26.12.2025 № 127

ПРОГРАМА

підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів
загальної середньої освіти
«ПРОФОРІЄНТАЦІЯ ТА КАР'ЄРНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ
У 9 КЛАСАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ»

Розробники: КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради» (Харитоновна С. М., завідувач навчально-методичного центру психологічної служби; Пишна Н. О., методист навчально-методичного центру психологічної служби; Місайлова К. В., старший викладач кафедри психологічної та економічної освіти, методист).

Напрямок підвищення кваліфікації: кар'єрне консультування здобувачів освіти.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти щодо кар'єрного консультування здобувачів базової та профільної середньої освіти на тему «Кар'єрне консультування в Новій українській школі» (наказ МОН України від 04.11.2025 №1450).

Термін дії програми: з 26.12.2025 до 26.12.2030 року.

Рецензенти:

Павло Теслюк, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психологічної та економічної освіти КНЗ «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»;

Оксана Ткаченко, директор комунальної установи «Центр професійного розвитку педагогічних працівників Тальнівської міської ради Черкаської області», практичний психолог Тальнівського академічного ліцею Тальнівської міської ради Черкаської області.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми. Реформа загальної середньої освіти в Україні в межах концепції Нової української школи та оновлення профільної середньої освіти визначають нову роль старшої школи як простору індивідуального й професійного самовизначення учнів. Перехід до 12-річного навчання та створення академічних ліцеїв зумовлюють потребу в ефективній системі професійної орієнтації та кар'єрного консультування.

Результати міжнародних досліджень PISA засвідчують обмежений доступ підлітків до якісної профорієнтації та вплив соціальних чинників на кар'єрні прагнення. В Україні ці проблеми посилюються сучасними викликами, зокрема війною та соціально-економічною нестабільністю, що актуалізує потребу комплексної психологічної та профорієнтаційної підтримки учнів.

Підготовка педагогічних працівників до здійснення кар'єрного консультування є стратегічним завданням освіти й відповідає положенням Державного стандарту профільної середньої освіти, пріоритетам МОН та Європейській рамці компетентностей у кар'єрному консультуванні, сприяючи реалізації принципів НУШ і педагогіки партнерства.

Цільова група: вчителі закладів загальної середньої освіти, які забезпечують реалізацію державного стандарту базової середньої освіти в другому циклі базової середньої освіти (базове предметне навчання).

Обсяг (тривалість): 30 год (1 кредит ЄКТС).

Особливості реалізації програми. Програма у повній мірі враховує специфіку підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти та передбачає організацію короткострокових курсів з інтенсивним графіком навчання впродовж 2 тижнів (крім робочих днів, можливе навчання у суботу).

Теоретична складова програми реалізується за допомогою інтерактивних відеолекцій, вебінарів, відеоконференцій тощо. Практична складова – через практикуми, навчальні тренінги, майстер-класи із використанням технологій дистанційного навчання.

Матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу для дистанційного навчання у синхронному режимі: комп'ютерна техніка (комп'ютер, вебкамера, мікрофон або ноутбук), доступ до швидкісного інтернету, дистанційна платформа інституту як суб'єкта підвищення кваліфікації, програмне забезпечення для проведення відеоконференцій.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: інституційна, дистанційна у синхронному режимі (онлайн).

Навчальні заняття в синхронному режимі при дистанційній формі навчання проводяться з використанням спеціального програмного забезпечення для проведення вебконференцій з обов'язковою участю слухачів.

У разі вимкнення електроенергії або інших об'єктивних причин, які унеможливають підключення слухача до занять у синхронному режимі, за його запитом буде надана можливість переглянути відеозапис заняття.

Мета підвищення кваліфікації: розвиток професійних компетентностей педагогічних працівників ЗЗСО, необхідних для здійснення кар'єрного консультування та професійної орієнтації здобувачів базової та профільної середньої освіти.

Завдання підвищення кваліфікації. Програма дозволяє сформувати в педагогічних працівників уміння та навички, необхідні для забезпечення в закладі освіти системи заходів з кар'єрного консультування та професійної орієнтації, що відповідає цінностям Нової української школи, орієнтується на індивідуалізацію траєкторій освіти та розвитку, компетентнісний підхід і міжнародні стандарти через низку завдань:

- забезпечити набуття знань щодо сучасних підходів, моделей і нормативних засад кар'єрного консультування в закладах загальної середньої освіти;

- сформувати розуміння ролі кар'єрного консультування у формуванні освітньої та професійної траєкторії здобувачів освіти;

- розвинути вміння застосовувати методи та інструменти кар'єрного консультування в роботі з учнями;

- сформувати готовність здійснювати супровід кар'єрного вибору з урахуванням вікових, індивідуально-психологічних, соціальних і культурних особливостей учнів на засадах інклюзивного підходу.

Перелік компетентностей що вдосконалюватимуться:

Б1. Психологічна компетентність

Б2. Емоційно-етична компетентність

Б3. Компетентність педагогічного партнерства

Д1. Здатність до навчання впродовж життя

Очікувані результати підвищення кваліфікації.

- знання сучасних підходів та інструментів кар'єрного консультування в умовах НУШ;

- розуміння принципів побудови індивідуальної освітньої траєкторії здобувача освіти;

- вміння застосовувати діагностичний інструментарій для визначення професійних намірів учнів;

- готовність впроваджувати інноваційні форми кар'єрного консультування в освітній процес та здійснювати супровід кар'єрного вибору з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти;

- спроможність моделювати зміст навчання з урахуванням профорієнтаційного компонента;

- здатність приймати ефективні рішення щодо супроводу професійного самовизначення підлітків.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації побудовані на компетентнісному підході та передбачають

перевірку теоретичних знань, оцінювання здатності застосовувати здобуті знання на практиці. Результати навчання за програмою оцінюватимуться за бальною шкалою.

Інструментарій оцінювання результатів навчання:

- **тестування** (за 75% правильних відповідей слухач/слухачка отримує сертифікат про підвищення кваліфікації обсягом 30 годин/1 кредит ЄКТС);
- **рефлексія** якості навчання за програмою курсу (Google-форма).

Документ про підвищення кваліфікації: за результатами виконання програми педагогічним працівникам видається сертифікат, технічний опис, дизайн, спосіб виготовлення, порядок видачі якого відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 №800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників» (зі змінами).

Вартість: 470 гривень.

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено інтерактивні лекційні та практико-орієнтовані заняття, спрямовані на опанування психологічних аспектів реалізації Державного стандарту базової середньої освіти та їх застосування в професійній діяльності педагогів.

Особливістю практичних занять є відпрацювання психологічно доцільних підходів до організації освітнього процесу через виконання практичних вправ, аналіз педагогічних ситуацій, моделювання професійних кейсів, рефлексію власного досвіду та обговорення прикладів із реальної освітньої практики.

Самостійна робота передбачає опрацювання навчально-методичних матеріалів, виконання індивідуальних практичних завдань, спрямованих на інтеграцію психологічних підходів у власну педагогічну діяльність, а також самооцінювання професійних змін і готовності до застосування набутих знань та вмінь.

Підсумковими заходами є підсумкове тестування та самооцінювання результатів навчання за допомогою електронної форми зворотного зв'язку, що забезпечує комплексну перевірку засвоєння змісту програми та рівня сформованості визначених компетентностей.

Зміст програми складається з 3 модулів та 9 взаємопов'язаних тем.

На етапі завершення навчання за Програмою слухачі складають підсумковий тест з 27 питань (по 3 питання на кожную тему). Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 81 бал. Прохідний бал – 60 балів (75 % правильних відповідей). Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують сертифікат встановленого зразка.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає 30 годин, з них: 10 годин – лекційні заняття, 10 годин – практична робота, 8 години – самостійна робота, 2 години – контрольні заходи.

Навчально-тематичний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
МОДУЛЬ 1. Кар'єрне консультування як складова НУШ					
Тема 1.1. Інтеграція кар'єрного консультування в систему базової та профільної освіти	2				2
Тема 1.2. Сучасні теорії та моделі кар'єрного консультування		2	2		4
Разом за модулем	2	2	2		6
МОДУЛЬ 2. Особливості кар'єрного консультування здобувачів базової та профільної освіти					
Тема 2.1. Вікові та психологічні особливості професійного самовизначення здобувачів базової та профільної середньої освіти. Профорієнтація учнів з особливими освітніми потребами	2		2		4
Тема 2.2. Особливості мотивації професійного вибору старшокласників. Розвиток самопізнання, самопрезентації та усвідомлення особистісного потенціалу здобувачів освіти в процесі професійного самовизначення		2			
Разом за модулем	2	2	2		6
МОДУЛЬ 3. Форми, методи та технології профорієнтації та кар'єрного консультування					
Тема 3.1. Форми кар'єрного консультування	2		2		4
Тема 3.2. Методи та прийоми кар'єрного консультування	2	2			4
Тема 3.3. Технології кар'єрного консультування на різних етапах підготовки здобувачів базової та профільної середньої освіти	2		2		4

Тема 3.4. Технологія побудови індивідуальної освітньо-професійної траєкторії для кар'єрного розвитку здобувачів базової та профільної середньої освіти. Індивідуальний професійний план школяра		2			2
Тема 3.5. Співпраця ЗЗСО з батьками, громадою, роботодавцями щодо професійної орієнтації та кар'єрного визначення. Формування ефективної комунікації в системі професійного самовизначення		2			2
Разом за модулем	6	6	4		16
Підсумкові заходи				2	2
Усього	10	10	8	2	30

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. Кар'єрне консультування як складова НУШ

Тема 1.1. Інтеграція кар'єрного консультування в систему базової та профільної освіти.

Кар'єрне консультування в системі базової та профільної освіти: його роль, мета та нормативно-правові засади в контексті НУШ і реформування профільної школи. Використання європейських рамок компетентностей (LifeComp, EntreComp) для формування готовності учнів до професійного вибору.

Зміст, завдання, принципи й етичні стандарти кар'єрного консультування, його відмінності від професійної орієнтації та зв'язок з індивідуальною освітньою траєкторією. Сучасні виклики та роль партнерської взаємодії педагогів у системі кар'єрного консультування в ЗЗСО.

Система профорієнтаційної роботи з учнями 9 класу - діагностика, інформування й розвиток для усвідомленого вибору освітньої траєкторії у партнерстві школи, батьків і громади.

Тема 1.2. Сучасні теорії та моделі кар'єрного консультування.

Основні теорії та моделі кар'єрного консультування і професійної орієнтації, їх еволюція та практичне значення: теорія рис і факторів (В. Парсонс, Д. Голланд); розвиткові теорії (К. Супер, Д. Гінзберг); соціально-когнітивна теорія кар'єрного вибору (Р. Лент, С. Браун); конструктивістські моделі (М. Савікас), концепція кар'єрної адаптивності. Поєднання моделей кар'єрного консультування з розвитком ключових компетентностей LifeComp і підприємницьких компетентностей EntreComp. Концепція автономної кар'єрної мотивації як основа самостійного формування та коригування індивідуального кар'єрного маршруту учня.

Фасилітація вибору профілю в 9 класі, як діалог, рефлексія й аналіз інтересів та здібностей учнів для усвідомленого освітнього рішення.

МОДУЛЬ 2. Особливості кар'єрного консультування здобувачів базової та профільної середньої освіти

Тема 2.1. Вікові та психологічні особливості професійного самовизначення. Профорієнтація учнів з особливими освітніми потребами.

Соціальна ситуація розвитку в ранньому юнацькому віці (14,5–17 років): провідний вид діяльності, зміна потреб, формування життєвих планів і самопроекції на майбутнє. Розвиток самосвідомості та ідентичності. Професійний і кар'єрний вибір як провідний напрям самовизначення.

Фактори професійного вибору: зовнішні (престиж і умови професії, соціальний попит, можливості працевлаштування, стереотипи, вплив оточення) та внутрішні (здібності, інтереси, цінності, самооцінка, рівень домагань, стан здоров'я). Мрії та ідеалізовані уявлення про професії, вікові кризи й юнацький максималізм як бар'єри та ресурси кар'єрного вибору. Гендерні аспекти, роль батьків і соціального оточення, формування готовності до самостійного прийняття рішень.

Профорієнтація учнів з ООП з урахуванням індивідуальних можливостей через адаптовані методи та міждисциплінарну підтримку для безпечного вибору професії.

Тема 2.2. Особливості мотивації професійного вибору.

Групи мотивів вибору професії: соціальні, моральні, матеріальні, пізнавальні, естетичні, творчі, змістовні, престижні та утилітарні. Провідні мотиви в ранньому юнацькому віці: пізнавальні інтереси, прагнення до соціального визнання, наслідування авторитетів, вплив сім'ї та однолітків, зростання ролі внутрішньої (автономної) мотивації. Роль ціннісних орієнтацій, уявлень про майбутнє, самооцінки та впевненості у власних здібностях. Вплив зовнішніх чинників (медіа, трендів ринку праці, освітнього середовища) на мотиваційний вибір підлітків. Формування індивідуального мотиваційного профілю та використання інструментів посилення внутрішньої зацікавленості учня у свідомому професійному самовизначенні.

Розвиток самопізнання та самопрезентації як основи усвідомлення особистісного потенціалу й професійного вибору.

МОДУЛЬ 3. Форми, методи та технології кар'єрного консультування

Тема 3.1. Форми кар'єрного консультування.

Характеристика форм кар'єрного консультування. За кількістю учасників: індивідуальна; групова (2–5 учнів, об'єднаних спільними інтересами, здібностями або нахилами); колективна (учні одного класу, паралелі або обраного профілю).

За тривалістю: разова; короткотривала (2–3 консультації); довготривала (понад 3 консультації); систематична (за встановленим графіком); оперативна (у відповідь на несподівані проблеми чи труднощі).

За змістом: довідково-інформаційна; діагностична; формувальна (коригування кар'єрного вибору та планування).

За профілем консультанта: медична, педагогічна, економіко-професіологічна, психологічна.

За способом організації: очна, дистанційна, змішана.

Тема 3.2. Методи та прийоми кар'єрного консультування.

Основні методи кар'єрного консультування: інформаційно-довідкові та освітні (професіограми, екскурсії, зустрічі з фахівцями, профорієнтаційні заняття, проєктна діяльність, STEAM); психодіагностичні (портфоліо, інтерв'ю, опитувальники, тести, спостереження); мотиваційно-підтримувальні (групи за інтересами, коучинг, наставництво); практично-дійові («професійні проби», тренінги, ділові ігри, розвиток soft skills, планування кар'єрної траєкторії).

Вибір і поєднання методів забезпечують комплексну оцінку інтересів, здібностей і готовності учнів до професійного вибору.

Проєктні та інноваційні форми роботи, як залучення учнів 9 класу до практичної діяльності й усвідомленого вибору профілю навчання.

Тема 3.3. Технології кар'єрного консультування на різних етапах підготовки здобувачів базової та профільної середньої освіти.

Кар'єрне консультування в базовій середній освіті (5–9 класи) спрямоване на розвиток пізнавального інтересу до світу професій, формування навичок самопізнання, ознайомлення з професійними сферами та підготовку до свідомого вибору профілю навчання.

На рівні профільної середньої освіти (10–12 класи) акцент робиться на поглиблене дослідження обраного профілю, формування індивідуального кар'єрного плану, розвиток навичок самопрезентації, прийняття рішень і професійної реалізації через коучинг, менторство та практичний досвід.

Цифрові інструменти кар'єрного консультування: платформи Державної служби зайнятості, «Моя професія», «Дія.Освіта», Career Hub, а також освітні платформи Prometheus і EdEra для розвитку навичок XXI століття.

Використання коучингу, менторства й цифрових інструментів діагностики для об'єктивного оцінювання та усвідомленого вибору освітньої траєкторії.

Тема 3.4. Технологія побудови індивідуальної освітньо-професійної траєкторії для кар'єрного розвитку здобувачів базової та профільної середньої освіти. Індивідуальний професійний план школяра.

Технології побудови індивідуальної освітньої траєкторії для кар'єрного розвитку здобувачів базової та профільної середньої освіти.

Принципи, етапи та інструменти побудови індивідуальної освітньої траєкторії для кар'єрного розвитку учнів з урахуванням їхніх інтересів, здібностей, цінностей та актуальних потреб ринку праці. Роль і можливості кар'єрного консультування у визначенні освітніх і професійних цілей, виборі профільних напрямів навчання, розвитку ключових компетентностей і формуванні навичок автономного управління кар'єрою.

Міждисциплінарна співпраця вчителів-предметників, класних керівників і психологів для комплексної підтримки учня на різних етапах формування індивідуальної освітньої траєкторії кар'єрного розвитку. Особливості збору та аналізу індивідуальної інформації учнів. Персоналізовані кар'єрні плани та алгоритм їх розроблення.

Тема 3.5. Співпраця ЗЗСО з батьками, громадою, роботодавцями щодо професійної орієнтації та кар'єрного визначення. Формування ефективної комунікації в системі професійного самовизначення.

Значення та форми співпраці кар'єрних консультантів із батьками у підтримці професійного самовизначення учнів. Методи залучення батьків до профорієнтаційної роботи в закладах загальної середньої освіти. Роль психологів у діагностиці та розвитку мотивації учнів. Партнерство з місцевими громадами для організації практик і профорієнтаційних заходів. Взаємодія закладів освіти з роботодавцями з метою ознайомлення учнів з реальними умовами праці та потребами ринку праці через інформаційні зустрічі, спільні проекти та створення партнерських мереж.

Зустрічі, спільні проекти й практики та розвиток ефективної комунікації, що сприяють узгодженню очікувань і прийняттю зважених кар'єрних рішень.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Про затвердження Концептуальних засад реформування профільної середньої освіти (академічні ліцеї): наказ МОН України від 10.10.2024 № 1451. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1451729-24#Text> (дата звернення: 25.11.2025).
2. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 25.08.2025).

Основна література

1. Заєць І. В., Шевенко А. М. Науково-практичне забезпечення профдіагностичної і профконсультативної діяльності: методичні рекомендації. Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 2022. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi73/0054016.pdf> /дата звернення: 25.11.2025).
2. Професійна орієнтація у Новій українській школі. URL: <https://bit.ly/4qwhSlw> (дата звернення: 25.11.2025).

Додаткова література

1. Глубоченко К. Впровадження інституту кар'єрних радників у школах: підходи до оцінювання ефективності. *Академічні візії*. 2024. Випуск 36.

- С. 1-10. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1428> (дата звернення: 25.11.2025).
2. Толочко С. В. Вимоги до професійно-педагогічної компетентності кар'єрних радників та едвайзерів в українських закладах освіти. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*. 2020. № 1 (34). С. 213-220. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/2453> (дата звернення: 25.11.2025).

Інтернет-ресурси

1. Міністерство цифрової трансформації України. Тести. Дія.Освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/tests> (дата звернення: 25.11.2025).
2. Платформа з профорієнтації та розвитку кар'єри. Офіційний інтернет-портал Державної служби зайнятості України. URL: <https://profi.dcz.gov.ua/> (дата звернення: 25.11.2025).
3. Всеукраїнський проект з профорієнтації та побудови кар'єри «Обери професію своєї мрії». URL: <https://hryoutest.in.ua/> (дата звернення: 25.11.2025).